

Asia: VM068:00/2017

Kuuleminen henkilötunnuksen uudistamista koskevan työryhmän johtoryhmän väliraportista

Nykytilan ongelmat

Onko työryhmä mielestänne tunnistanut oikeat haasteet nykyjärjestelmässä? Onko tiedossanne sellaisia ongelmia, jotka tulisi näiden lisäksi huomioida?

Nykytilan suurin ongelma on itse Hetu, joka on ensinnäkin rakenteinen, josta voi päätellä itse henkilön tietoja kuten mm. sukupuoli ja syntymäaika, eli ikä.

Toinen heikkous on se että samaa annettua yksilöivää tunnistetta, Hetua, käytetään kaikkialla - myös sähköisessä mm. asioinnissa ja kaupankäynnissä.

Tämä on erittäin ongelmallista varsinkin jos ja kun se joutuu väriin käsiin identiteettivarkauden tms. yhteydessä.

Onko järjestelmässä sellaisia elementtejä, joista ei mielestänne saisi luopua?

Nykyisestä Hetusta ei tarvitse eikä kannata luopua eikä missään tapauksessa muuttaa sitä.

Hetu on hyvä säilyttää juuri sellaisena kuin se nyt on. Sen käyttöä vain on muutettava siten että vain ja ainostaan viranomainen ja henkilö itse tietää mikä se on. Siis se ei jatkossa enää näy edes ID-kortissa tai passissa.

Tulevaisuuden näkymät ja haasteet

Millaisten ilmiöiden oletatte vaikuttavan henkilön yksilöinnin ja identiteetin tarpeisiin tulevaisuudessa? Onko joihinkin muutostrendeihin reagoiminen erityisen kriittistä tulevaa ratkaisua suunniteltaessa?

Sähköinen erilainen asiointi hyvin eri yhteyksissä ja ympäristöissä jatkaa kasvamistaan ja sen myötä erilaiset riskit henkilötietojen väärinkäyttöön lisääntyy merkittävästi entisestään.

Eryteisesti korostuu tilanteet, joissa tunniste on joutunut väriin käsiin ja on tarve kuolettaa ko tunnus. Nythän se on lähes mahdotonta nykyisen Hetun ollessa kyseessä.

Miten näette nykyisen henkilötunnusjärjestelmän mahdollisuudet vastata tulevaisuuden haasteisiin?

Se ei vastaa edes enää tämänpäivän tarpeisiin saati sitten tuleviin. Siis en minkäänlaisena.

Oletteko tunnistaneeet sellaisia jo olemassa olevia tarpeita, joihin väliraportissa esitetyt ratkaisumallit eivät kykene vastaamaan?

Korostan ehdotonta tarvetta useille yhtäaikaan voimassaoleville yksilöiville ID-tunnuksille samalle yksilölle eri käyttöympäristöihin ja käyttöyhteyksiin. Tämä mahdollistaa vaaratuneen tai jo vuotaneen tunnuksen välittömään kuolettamiseen ja samalla uuden korvaavan antamiseen. Erillisiä yksilöiviä ID-tunnisteita tulee jatkossa antaa syntymässä Hetu ja Sote-ID terveydenhuollon tarpeita varten. Vastaavasti annetaan kaikille myös Vero-ID, jota käytetään pakollisena kaikessa verotukseen, työntekoon ja kaikkiin tuloihin niiden lähteestä tai muodosta riippumatta.

Biometria

Miten näette biometrian hyödyntämismahdollisuudet uudistuksessa?

Biometriset tunnisteet kuuluvat vain ja ainostaan sekä yksinomaan viranomaiskäyttöön ei koskaan muuhun.

Nyt jo jopa päätelaitteilla - kuten esim. älypuhelimet - biometrinen tunnisteiden kaikinainen käsittely on ehdottomasti kiellettävä kategorisesti kokonaisuudessaan.

Millaisia mahdollisuuksia biometria tarjoaa?

Valtavia, kaikenkattavia niin hyvään yksilön pomminvarmaan (viranomais-) tunnistamiseen - kuin pahaankin vaikkapa totalitarisen hallinnon väärinkäyttöön esim. kansan- tai uskonryhmää kohtaan.

DNA genetiikan kautta on sukulaisuussuhteet kartoitettavissa helposti ties mihin "mainostus"-käyttöön.

Millaisia riskejä näette biometrian hyödyntämisessä?

Ne ovat niin valtavat että se voi ja saa olla sallittua vain määrättyissä viranomaistarkoituksissa ei koskaan esim. missään kaupallisissa yhteyksissä. Ei liene tässä tarvetta edes yrittää yksilöiden tapoja erikseen.

Ratkaisumallien arviointi

Kommentteja minimimallista

Ei ole käyttökelpoinen.

Kommentteja keskitetystä mallista

Ei ole käyttökelpoinen.

Kommentteja hajautetusta mallista

Ehdottomasti paras ja ainoa susiteltava lähestymistapa niin käyttökelpoisuuden, joustavuuden, turvallisuus ja hallittavuuden näkökulmista tarkasteltuna. Ja kun puhtaalta pöydältä pääsee aloittamaan niin myös kustannustehokkain - varsinkin koko elinkaarensa tarkasteltuna.

Millä tavalla työtä tulisi mielestänne jatkossa suunnata? Mitkä elementit esitetyistä malleista ovat mielestänne tarkoituksenmukaisia jatkoselvityksen kannalta?

Hajautettu malli on ainoa johon kannattaa panostaa. Entistä ei muuteta vaan Hetun rinnalle luodaan uudet ID:t.

Työ aloitetaan Suomen valtion viranomaisten käyttöönotettavista uusista ID-tunnisteista. On sama mistä sektorista aloitetaan, mutta uskon että terveydenhuolto on paras ottaa ensimmäiseksi ennen kuin ainakaan Sote-lainsäädäntö sotkee entisestään. Toinen heti kaikille pakollisena käyttöönotettava on Vero-ID, jonka kaltaista jo rakennuksilla käytetään.

Mitä elementtejä malleista puuttuu tai haluaisitteko esittää kokonaan toisenlaista ratkaisumallia?

Ei toisenlaisia malleja vaan hajautettu on hyvä pohja. Korostan erityisesti toimintokohtaisten yksilöivien ID-tunnisteiden luonnetta ja elinkaaren hallintaa.

Ko tunnisteiden on oltava järjestelmän automaattisesti annetusta avaruudesta generoitavia numeroarvoja, joista itsestään ei voi päätellä yhtään mitään sen koommin mihin henkilöön tai mihin toimintoon se liittyy.

Ko yksilöivä ID-numerotunniste on oltava itsenäisesti kuoletettavissa sen mitenkään vaikuttamatta muihin toimintoihin - esim. Vero-ID:n uusiminen ei vaikuta yhtään mitenkään Terveys-ID:n hyödyntämiseen.

Vaikutukset

Miten vaikutusarviointia olisi mielestänne tarkoituksenmukaista tehdä, kun jatkoselvityksen kohde on konkretisoitunut?

Kovin laaja-alaista ja/tai syvällistä vaikutusarviointia ei kannata tehdä näin ilmiselvistä asiasta se kun olisi sekä ajan ja rahan sekä vielä asiantuntemuksen ja kaikkein pahimmillaan ammattilaisuuden hukkakäyttöä - pois toteutuksesta.

Mitä tahoja olisi mielestänne tärkeää kuulla vaikutuksia arvioitaessa?

Puolustusvoimat, RIIPPUMATON tietoturva-ammattil., rajavartiolaitos, verottaja, valtiotason terveydenhuolto (THL?), Suomen Yrittäjät mukaan.

Kauppanliitto, Kauppakamari, keskusjärjestöt (EK, SAK, jms.) voi hyvin jättää pois - ja muut vastaavat ulkopuoliset tahot.

Missään tapauksessa mukaan EI KUTSUTA ulkomaisia konsulentteja kuten esim. Accenture yms. vastaavat haaskat.

Miten arvioisitte vaikutuksia järjestelmiinne tai toimintaanne seuraavissa tilanteissa, olettaen mahdollisuuden kohtuulliseen siirtymäaikaan:

A) henkilötunnuksen välimerkki muutetaan tai lisätään uusi välimerkki

B) henkilötunnuksesta poistetaan sukupuolitieto

C) henkilötunnuksesta poistetaan syntymäaika

D) henkilötunnuksen muoto muutetaan kokonaisuudessaan erilaiseksi merkkisarjaksi

A) Ei tarvita kuin vuosisadan vaihuessa - merkityksetöntä. Ei mitään vaikutusta oikein tehtyihin järjestelmiin.

B) Ei tehdä lankaan. Tarpeetonta ja resurssien tuhlausta.

C) Ei tehdä lankaan. Tarpeetonta ja resurssien tuhlausta.

D) Ei tehdä lankaan. Tarpeetonta ja resurssien tuhlausta. Olisi pelkäästään vahingollista. Nykyistä Hetua ei muuteta.

HUOM ! - Uudet yksilöivät uudet ID:t tietenkään EIVÄT OLE merkkijonoja vaan numeroarvoja - ilman rakennetta.

Muut kommentit

Muita kommentteja väliraportista tai selvityksen kohteesta

Suomen kansalaisille uudistuksen myötä toimitetaan kaikille pakollinen maksuton ID-kortti tunnistautumista varten.

Passista nykyinen Hetu jää pois ja tilalle siruun sähköinen henkilön yksilöivä tarvittaessa uusittava ID-numero.

Ko ID-numero uusitaan aina automaattisesti esim. kun passi katoaa / varastetaan ja siten ko passi mitätöityy heti.

Omat yksilöivät ID:t ollee syytä ottaa myös sähköisen kaupankäynnin tarpeisiin, omansa koti- ja ulkomaiseen käyttöön.

Avoin vastauskenttä

Tähän voitte kirjoittaa vapaasti jäsennellyn avovastauksen

Riippumattomien ammattilaisten, yksityishenkilöiden, palautteiden/lausuntojen saamiseksi asian näkyvyys tulisi olla huomattavasti suurempi - nyt lausuntopyyntöjä jää kokonaan vastaamatta - ja vastausaika jonkin verran pidempi onhan 'palkatuilla' työryhmilläkin kuukausien tai jopa vuosien ikkunat.

Osmo Marttila
Yksityishenkilö, Tiedonhallinnan ammattilainen